

energiewinning wordt krachtiger dan tevoren aangepakt. Verder is er een begin gemaakt met de "canadisering" van de energiesector met als primair doel omstreeks 1990 te kunnen bogen op een Canadees aandeel in de olie- en gasindustrie van 50%.

Dit beleid beoogt meer ruimte te scheppen voor de Canadese olie- en gasmaatschappijen. Het ligt niet in de bedoeling de buitenlandse concerns te verdrijven of de werkzaamheden daarvan in Canada minder rendabel te maken.

In de jaren vijftig en zestig was 90% van de activa van de Canadese olie- en gasindustrie en 100% van de raffinage en afzet in buitenlandse handen. Mede ten gevolge van de recente activiteiten van Canadese maatschappijen zoals Petro-Canada (een staatsbedrijf opgericht in 1975), zijn deze percentages teruggebracht tot ongeveer 80% op dit ogenblik. Zonder twijfel is er een stap in de goede richting gedaan maar gezien de tijd die het gekost heeft deze betrekkelijk kleine verbetering te bewerkstelligen is er nog veel inspanning nodig voordat het doel zal zijn bereikt. Dit doet echter niets af aan de vastbeslotenheid van de overheid middels het N.E.P. tijdig en krachtig te antwoorden op de wensen van de Canadese bevolking.

Het Nationale Energie Plan is een goed voorbeeld van de mate waarin opeenvolgende Canadese regeringen waar en wanneer nodig hebben ingegrepen in de samenleving om de eenheid in dat enorme, dunbevolkte en soms ongenaakbare land te bewaren of daarin bepaalde ontwikkelingen op gang te brengen. De Canadese overheidsinterventie heeft in de loop der tijden tot de vestiging van de nationale radio- en televisie-omroep, de nationale luchtvaartmaatschappij, de ondernemingen werkzaam onder de Canadian National Railways en een lange reeks andere overheidsbedrijven geleid. De omvang van deze mobilisering van kapitaal, arbeid en technologie kan zich meten met hetgeen de allergrootste internationaal opererende ondernemingen op dit gebied hebben gepresteerd. Toch dient dit soort bemoeienis door de staat veelal te worden gezien als een pragmatische oplossing voor problemen die in bijzondere omstandigheden naar voren komen. Onder geen beding bestaat er een onbehagen over het particulier initiatief. Integendeel, het besef dat de particuliere sector altijd de stuwkracht achter de economische ontwikkeling was en blijft, leeft sterk bij de Canadese overheid. Met deze wetenschap in gedachten kan worden geconcludeerd dat het Nationale Energie Plan zich ten doel stelt de samenwerking tussen het particuliere bedrijfsleven en de overheid te bevorderen teneinde de energievoorziening van Canada op lange termijn te waarborgen.

Canada krijgt grondwet in eigen handen

Canada heeft een probleem zou oud als het land zelf uit de weg geruimd. Het probleem dat het als groot Westers land, in oppervlakte na de Sovjet-Unie het grootste ter wereld, de vroegere koloniale macht Groot-Brittannië elke keer vriendelijk moest vragen om zijn grondwet

te wijzigen.

Canada krijgt nu zijn grondwet eindelijk 'in eigen beheer'. Er komt een einde, na jarenlang geharrewar, aan een voor zowel Ottawa als Londen toch wel genante situatie.

De Britten valt overigens niets te verwijten. Het was een kwestie van ergerlijk neokolonialisme, maar meer de schuld van de Canadezen zelf dat dit laatste overblijfsel van Canada's koloniale verleden zo lang stand kon houden, terwijl het land al vijftig jaar onafhankelijk is.

Nu is er echter binnen Canada een akkoord bereikt over, wat de Canadezen noemen, 'patriëring' van de grondwet.

Dit artikel gaat inop de geschiedenis en achtergronden van de grondwetkwestie, die de Canadese politiek zo lang heeft beheerst.

Het probleem is dat Canada eigenlijk nimmer een echte eigen grondwet kreeg. De British North America Act, een Britse wet uit 1867, fungeerde alleen maar als zodanig, maar de wet bleef berusten bij het parlement in Westminster en alleen dat kon de wet veranderen, op verzoek van de Canadese regering.

Maar het was geen kwestie dat Londen tegen beter weten in krampachtig vasthield aan een laatste restant van het Britse Imperium. Het kwam de Canadezen beter uit dat hun 'geïmproviseerde' grondwet in Londen bleef liggen - want ze konden het er zelf keer op keer maar niet over eens worden hoe ze er zelf mee moesten omgaan: hoe ze zelf hun grondwet zouden moeten wijzigen. Negen grote conferenties van provinciale premiers en de federale regering slaagden er in de loop der jaren nimmer in 't over een wijzigingsformule eens te worden.

Staatsbestel

De achtergrond van dat probleem is het staatsbestel van Canada: een federatieve staat, een van de meest 'losse' federaties ter wereld. Canada heeft tien provincies, maar die aanduiding geeft Nederlanders een volkomen verkeerd beeld, met name als ze ons begrip provincie denken te kunnen 'transplanteren' op de Canadese situatie. Provincies in Canada zijn zeer autonome deelstaten met een eigen regering, een eigen parlement en zeer grote bevoegdheden op allerlei terreinen. Provincies in Ca-

nada hebben bijvoorbeeld op het gebied van economische maatregelen als het vaststellen van tariefbarrières meer bevoegdheden dan de lidstaten van de EEG hebben overgehouden. De federale regering en het federale parlement in Ottawa zijn de overkoepeling van deze deelstaten, de samenbindende factor die tien op vele manieren sterk van elkaar verschillende gebieden met uiteenlopende, vaak zelfs tegenstrijdige belangen maakt tot één geheel: de federale staat Canada.

In die grote autonomie van provincies, hun onderlinge verschillen en vooral hun geheel eigen belangen ligt de kern van de onenigheid over Canada's

